

Lausunto Itsehallintoalueista ja soteratkaisusta

Tiivistelmä

AMKE ry vastustaa julkisuudessa esitettyjä aikeita siirtää ammatillinen koulutus osaksi perustettavia itsehallintoalueita.

Korostamme, että rahoitus on jatkossakin maksettava koulutuksen järjestäjille, jotka käyttävät sen vain koulutukseen ja sen edellyttämiin välttämättömiin investointeihin.

Huomautamme, että sote-uudistuksella on vaikutusta oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämiseen, mistä säädettiin vuonna 2014 voimaan tulleella lailla.

Lausunto

Ammatillinen koulutus valmistaa työvoimaa valtakunnallisille ja jopa globaaleille työmarkkinoille, mikä vuoksi Suomi tarvitsee kansallista koulutuspolitiikkaa. Jokaisella suomalaisella on vapaa oikeus hakeutua opiskelemaan yli kunta- ja maakuntarajojen. Samoin yrityksillä ja työnantajilla on vapaus hankkia koulutuspalveluja (mm. lisä- ja henkilöstökoulutus) yli aluerajojen.

AMKE ry vastustaa julkisuudessa esitettyjä aikeita siirtää ammatillinen koulutus osaksi perustettavien itsehallintoalueiden tehtäviä. Vastuuta ammatillisen koulutuksen kehittämisestä ei voi jakaa 18 erikokoiselle alueelle.

AMKE ry huomauttaa, että sote-uudistuksella on vaikutusta oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämiseen, mistä säädettiin vuonna 2014 voimaan tulleella lailla.

Aluehallintovirastoilla ja ELY-keskuksilla on ammatilliseen koulutukseen liittyviä valvonta- ja hankintatehtäviä, jotka ilmeisesti ovat siirtymässä itsehallintoalueiden tehtäviin.

Ammatillisen koulutuksen kehittämisen suunnat

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman mukaisesti ammatillista koulutusta kehitetään yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluvat nykyiset ammatillinen perus-, lisä- ja oppisopimuskoulutus sekä tutkintoon johdettava ammatillinen työvoimakoulutus. Koulutuksen järjestäjät tukevat hallituksen linjausta yhtenäisestä ammatillisesta koulutuksesta.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Ammatillisen koulutuksen alueellinen saavutettavuus turvataan parhaiten riittävällä opiskelijapohjalla, kysyntään vastaavalla tarjonnalla sekä kohtuullisilla resursseilla, ei keskitetyillä hallintomalleilla. Monimuotoinen järjestäjätverkko vastaa parhaiten koulutuksen saavutettavuuden kysymyksiin. Emme pidä tarpeellisena tiukasti säädellä yksittäisen koulutuksen järjestäjän juridista muotoa tai organisaatiota.

Ammatillista koulutusta onkin kehitettävä asiakkaiden – työelämä ja opiskelijat – tarpeisiin, ei uutta hallintoa luomalla. Koulutuksen järjestäjät uskovat sääntelyn purkamisen edistävän asiakaslähtöisyyttä.

Korostamme, että rahoitus on jatkossakin maksettava koulutuksen järjestäjille, jotka käyttävät sen vain koulutukseen ja sen edellyttämiin välttämättömiin investointeihin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjä on noin 180 ja ne työllistävät yli 27 000 henkilöä noin 500 toimipisteessä ja oppilaitoksessa. Ammatilliseen koulutukseen osallistuu vuosittain noin 340 000 suomalaista, joista yli puolet on työikäisiä aikuisia. Tässä luvussa on mukana ammatillinen työvoimapolitiittinen koulutus ja yrityksille myytävä henkilöstökoulutus. Koko ammatillisen koulutuksen liikevaihto on yli 2 miljardia euroa vuodessa.

Ammatillisen koulutuksen rahoitukseen kohdistuu suuret leikkaukset. Vuosien 2014-2017 ammatillisen koulutuksen rahoitus supistuu noin 25 % vuoden 2013 tasosta, kun mukaan lasketaan työvoimakoulutuksen rahoitus. Ammatilliseen tutkintoon johtava työvoimakoulutus on siirtymässä osaksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimaa ammatillista koulutusta vuoden 2018 alusta.

Nykyinen koulutuksen järjestäjätverkko

Opetusministeriö voi myöntää ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestämisluvan kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle. Nykyisin ammatillisen koulutuksen järjestäjistä kolme neljäsosa on yksityisoikeudellisia organisaatioita – osakeyhtiöitä, säätiöitä, yhdistyksiä – joilla on moninaisia omistajia.

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen tulosrahoitus osoittaa, että parhaat koulutuksen järjestäjät ovat keskenään hyvin erilaisia eikä ammatillisen koulutuksen järjestämiseen ole olemassa yhtä oikeaa mallia. AMKE korostaa, että vastuu toiminnan järjestämisestä on omistajilla, joiden lisäksi valtio ohjaa koulutusta erityisesti rahoituksen avulla.

Suomen suurimmat koulutuksen järjestäjät ovat kaupunkeja ja kuntayhtymiä, jotka usein järjestävät myös lukiokoulutusta. Ammatillinen ja lukiokoulutus ovat tiiviissä yhteydessä eikä synergiaetuja saa hävittää hallinnollisilla ratkaisuilla.

Ammatillinen koulutus kantaa alueellista vastuuta nuorisoikäluokan kouluttamisesta ja nuorisotakuun toteuttamisesta. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä alueella nuorisotoimen ja muiden kunnallisten palveluiden toteuttajien kanssa. Tästä syystä osa nuorisotakuusta isoa vastuuta kantavista koulutuksen järjestäjistä on organisoinut toiminnan kunnan/kaupungin omana toimintana.

Monella koulutuksen järjestäjällä on valtakunnallinen tehtävä pienten tai harvinaisten, mutta elinkeinon elämän kannalta välttämättömien alojen ja ammattien koulutuksessa. Myös vammaisten ja muiden erityisopiskelijoiden koulutus on järjestetty valtakunnallisesti. Kustannustehokas ja joustava järjestely on turvattava, jotta koulutustarjonta ja osaamisen kehittäminen eivät millään alueella kapenis.

AMKE muistuttaa, että edes nykyisten koulutuskuntayhtymien toimialueet eivät pääsääntöisesti noudata maakuntarajoja. Osa koulutuksen järjestäjistä toimii kahden tai kolmen maakunnan alueella ja osa taas huomattavasti maakuntaa pienemmällä alueella.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestämistä pidetään osana kuntien lakisääteisiä, mutta vapaaehtoisia tehtäviä. Kuntalaista tai koulutuksen lainsäädännöstä ei kuitenkaan löydy kuntia koulutuksen järjestämiseen velvoittavaa määräästä. Kunnat voivat itsenäisesti päättää, hakevatko lupaa koulutuksen järjestämiseen. Mikäli kunta hakee ja saa järjestämisluvan, tulee koulutusta järjestää ammatillista koskevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

SOTEuudistus tulee olemaan sotien jälkeisen Suomen suurimpia yhteiskuntapoliittisia uudistuksia. Uudistuksen tavoitteena on turvata sosiaali- ja terveystalouden saavutettavuutta ja laatua. Mammutti- maista uudistusta ei tule kasvattaa esitettyä suuremmaksi tuomalla mukaan uusia yhteiskunnallisia palveluita kuten koulutus, jotta sen tavoitteiden toteutuminen voidaan varmistaa.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry on 87 koulutuksen järjestäjän muodostama yhdistys. Jäsenemme kouluttavat 95 % kaikista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista.

Petri Lempinen
Toimitusjohtaja
Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
Puh. 040 7667 805
petri.lempinen@amke.fi